

ber ikke i dette Finantslovsforflag staaer opført noget Bidrag til de Kommissioner, som have været nedsatte for at undersøge Præstegaardenes Avling og nærmere bestemme Størrelsen deraf, og de vel derfor maae have fuldført deres Hverv, foreligger der dog ikke nogen Beretning om Udbytten deraf, naagtet det kunde have sin Interesse at kjende saavel dette, som hvad den ærede Minister for Kirke- og Underviisningsvæsenet kunde tænke at bygge videre derpaa. Og saa er der under Kirke- og Underviisningsministeriet forskjellige — naar jeg maa kalde dem saa — Væsenet, ligesom Redningsvæsenet, om hvilke man kunde ønske lignende aarlige Beretninger. Jeg vil nævne Almueskolevæsenet. Hvis vi havde saadanne Beretninger derom, som ere almindelige i flere andre Lande, og som tjene til Vejledning baade for Skolelærerne og Befolkningen med Hensyn til Skolens Opgave og Virksomhed, vilde vi deraf faae et fastere Grundlag for vore Forhandlinger end af de enkelte Klager, der kunde fremkomme her. Det har ogsaa glædet mig at høre disse Klager fra den ærede Rigsdagsmand fra Hølstebro (Madsen), thi vi ere ellers saa vant til at høre Klager over den almindelige døde og mekaniske Udenadslæren af Ting, der ligge langt over Barnets Fattesøve, at Klagerne i den modsatte Retning tyde paa, der i den Henseende maa være steet et Omflag, saa at Underviisningen nu begynder at meddeles paa en friere og naturligere Maade. Jeg skal ikke dermed nægte, at den ærede Rigsdagsmands Klager kunne være grundede; det er altid Tilfældet, at hvor der er Frihed og Liv, er der ogsaa Fare og Misbrug; men det, at de fremkomme, maa dog være et Vidnesbyrd om, at der er brudt en ny Tid frem for vort Almueskolevæsen, og vistnok til stor Gavn for det. Naar den samme ærede Rigsdagsmand i den fattige Almues Navn anseede over den nye Retsskrivning, troer jeg, han er feil underrettet: den er langt simplere og fatteligere, sparer Tid og Hovedbrud, og netop den vil derfor i Virkeligheden være i den fattige Almues Tarv. Dette dog kun i Forbigaaende. — Af andre Ting, som man kunde ønske aarlige Beretninger om, skal jeg nævne de mange Stiftelser, der findes under Kirke- og

Underviisningsministeriet, og paa en vis Maade staae paa lige Fod med Landbohøjskolen, Universitetet, den polytekniske Lærestanstalt, Sorø Akademiets Hovedavdeling, de lærde Skoler o. m. a. Der udgives vel paa Ministeriets Foranstaltning Beretning om nogle af disse Anstalter, men den er hidtil ikke kommen længere end til 1856 og har saaledes egentlig kun historisk Interesse. Om de lærde Skoler gives der vel aarlige Beretninger, men deels komme de ikke i Boglæderne, saa at man kun vanskeligt kan faae fat paa dem, og deels mangler der en veiledende Oversigt over dem, hvoraf man kan see Resultaterne. Der har, for at tage et Exempel, været Tale om, hvorledes det forhaandenværende Underudbud kunde dækkes, og selv dette Spørgsmaal kunde oplæses ved en saadan Oversigt. Man kunde deraf see, hvorvidt disse lærde Skoler vare besøgte i stærkere Forhold fra de Kommuner, hvori de ligge, end fra andre Egne af Landet, og kunde man, naar dette viste sig at være Tilfældet, maaskee endog i en betydelig Grad, end ikke gaae saavidt, som nogle have udtalt sig for, nemlig at nedlægge alle Statskoler og fordele Indtægterne paa de kommunale, saa kunde man dog maaskee gribe til den Udvei at ligne endeel af Udgifterne til det lærde Skolevæsen paa de i Almindelighed store og rige Kommuner, hvori Skolerne ligge. Det er en Udvei, som tidligere har været paa-peget, jeg troer endogaa engang af den ærede forhaandenværende Kirke- og Underviisningsminister (Monrad), og som det dog vistnok var værd at have Diet henvendt paa i Tide. Det var i hvert Fald ønskeligt, om den ærede nuværende Minister vilde udtale, paa hvilken Maade han mener, at man for Fremtiden skulde afhjælpe Underbalancen. Med Hensyn til Theatret, Dødsstumeinstituttet, Blindeinstituttet, Kunstakademiet, Seminarierne og flere lignende udkommer der, saavidt jeg veed, flet ingen Beretninger. Angaaende de Oplysninger, der findes i selve Anmærkningerne, troer jeg, som sagt, ogsaa, at Indenrigsministeriet kunde staae som Mønster for Kirke- og Underviisningsministeriet. Der findes strax under § 8 en, saavidt man kan see, fuldstændig Riste over de forskjellige Lønninger, som udbedes derunder, men de Lister, der meddeles under Kirke- og Underviis-